Kraški relief

Predmet:Geografija

Kraško površje

- Na apnencu se razvije poseben tip reliefa-KRAŠKI RELIEF oz. KRAS.
- Površje,kjer prevladujejo posebne reliefne oblike oz. kraški reliefni pojavi.
- Kras nastaja na apnencu in njemu po kemični sestavi sorodnih prepustnih kamninah.
- V Sloveniji je takega površja skoraj polovica.

Kje leži?

- Kras je pokrajina med Tržaškim zalivom in Vipavsko dolino.
- Je apneniška planota , ki se z ostrim robom dviguje nad Soško ravnino in se zvišuje proti JV , kjer je v Divaškem Krasu visoka že 400 -–500 m nad Brkini in Slavnikom se vriva planotasti kras v obliki široke suhe doline , ki jo imenujemo Podgrajsko podolje , in se nadaljuje ob JZ strani Slavniškega pogorja.

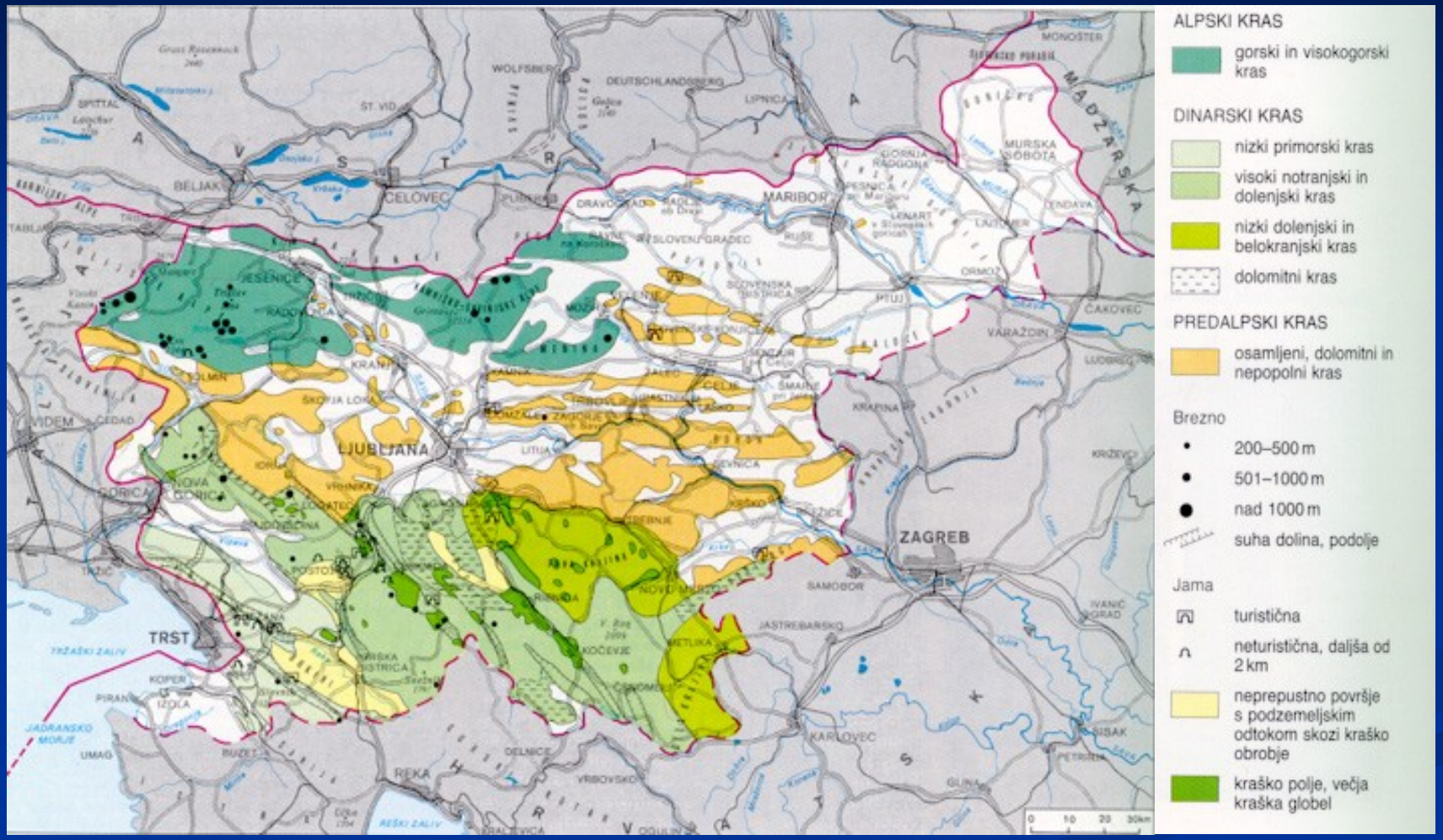
ALPSKI KRAS
gorski in visokogorski kras
DINARSKI KRAS
nizki primorski kras
visoki notranjski in dolenjski kras
nizki dolenjski in belokranjski kras
dolomitni kras
PREDALPSKI KRAS
osamljeni, dolomitni in nepopolni kras
Brezno
200–500 m
501–1000 m
nad 1000 m
suha dolina, podolje
Jama
turistična
neturistična, daljša od 2 km
neprepustno površje s podzemeljskim odtokom skozi kraško obrobje
kraško polje, večja kraška globel
LJUBLJANA
ZAGREB
TRST
MARIBOR
CELOVEC
BELJAK
JESENICE
KRANJ
CELJE
NOVA GORICA
GORICA
VIDEM
KOPER
IZOLA
PIRAN
UMAG
REKA
KARLOVEC
SISAK
SAMOBOR
JASTREBARSKO
KOČEVJE
METLIKA
NOVO MESTO
KRAPINA
VARAŽDIN
ČAKOVEC
MURSKA SOBOTA
MADŽARSKA
WOLFSBERG
DEUTSCHLANDSBERG
LIPNICA
SPITTAL
ST. VID
DRAVOGRAD
SLOVENJ GRADEC
PTUJ
ORMOŽ
LENDAVA
LUDBREG
KRIŽEVCI
IVANIĆ GRAD
GLINA
PETRINJA
DELNICE
VRBOVSKO
OGULIN
KRALJEVICA
BUZET
TRŽAŠKI ZALIV
JADRANSKO MORJE
REŠKI ZALIV
0 10 20 30km

Sestava

- Sestavljen je iz krednih , terciarnih in kvartarnih usedlin , morski spodnjekredni skladi pa so iz temnosivih , bituminoznih dolomitov in apnencev , ter dolomitnih breč z redkimi preseki školjk in s hišicami foraminifer.
- V spodnjem delu teh plasti , ki spadajo v kredo , je pri Vremskem Britofu in Lipici ležišče črnega premoga

* Korozija ali kemično preperevanje

=je proces raztapljanja apnenca,poteka z delovanjem padavinske vode,obogatene z ogljikovim dioksidom.

Intenzivnost raztapljanja apnenca je močno odvisna od čistosti in razpokanosti kamine ter od količine CO_2.

Vodne razmere

- Padavinska voda se izgublja skozi razpoke v apnencu in odteka v globino
- Na kraškem obrobju se spet pojavi na površju.
- V kraško podzemlje poniknejo tudi ponikalnice,ki pritečejo iz nekraškega sveta.

Kraški izviri

- To so močni izviri vode na stiku apnenca z neprepustno podlago.
- Voda izvira tudi v kraški jami.
- Za kraške izvire imamo različna ljudska imena, npr.: kropa, obrh, itd.
- So primerni viri pitne vode, a hkrati zelo občutljivi za onesnaževanje.

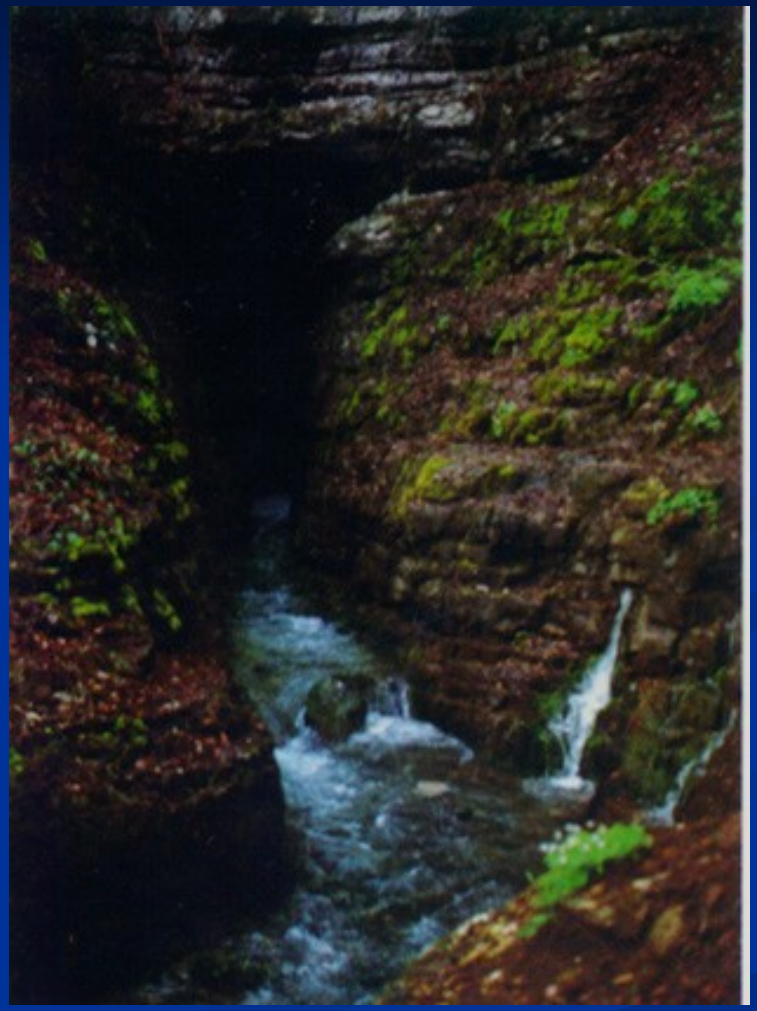

* ponikalnica

=reka s kraškim izvirom, ki ponavadi teče po neprepustni podlagi kraškega polja, na stiku z apnencem pa ponikne oz. izgine v tla. To mesto imenujemo požiralnik, ponikev ali pa jamski ponor, če voda izginja v jamo.

Kraške oblike

*žlebiči
*škraplje
*škavnice
*vrtače
*kotliči
*uvala
*koliševka ali udorna vrtača
*kraško polje
*kraško podolje
*suha dolina

* žlebiči

=razjede pravilnih žlebastih oblik, ki potekajo v smeri največjega strmca stene. Izoblikuje jih odtekajoča padavinska voda.

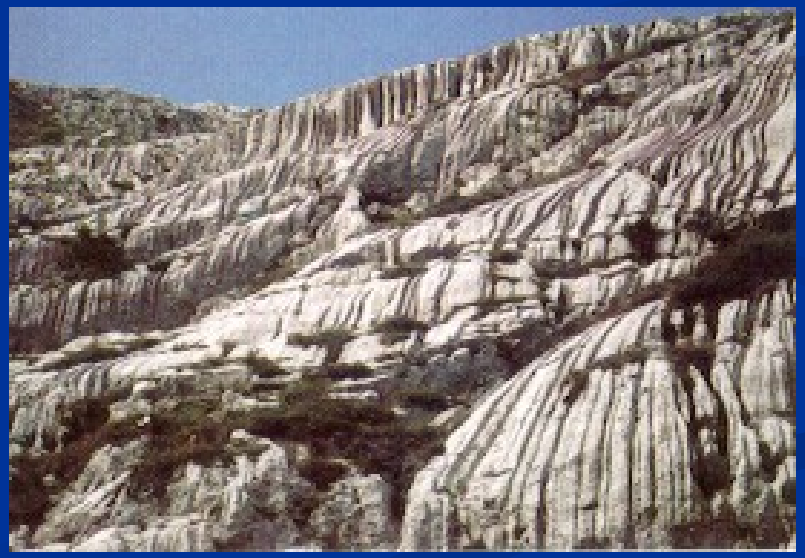

* škraplje

=od nekaj cm do nekaj m dolge kraške oblike, nastale zaradi korozije vzdolž razpok ob ploskvah manjše odpornosti kamni

* škavnice

=okrogle ali podolgovate vdolbine v skali, velike nekaj dm. Imajo ravno dno, ki ga je oblikovala zastajajoča deževnica.

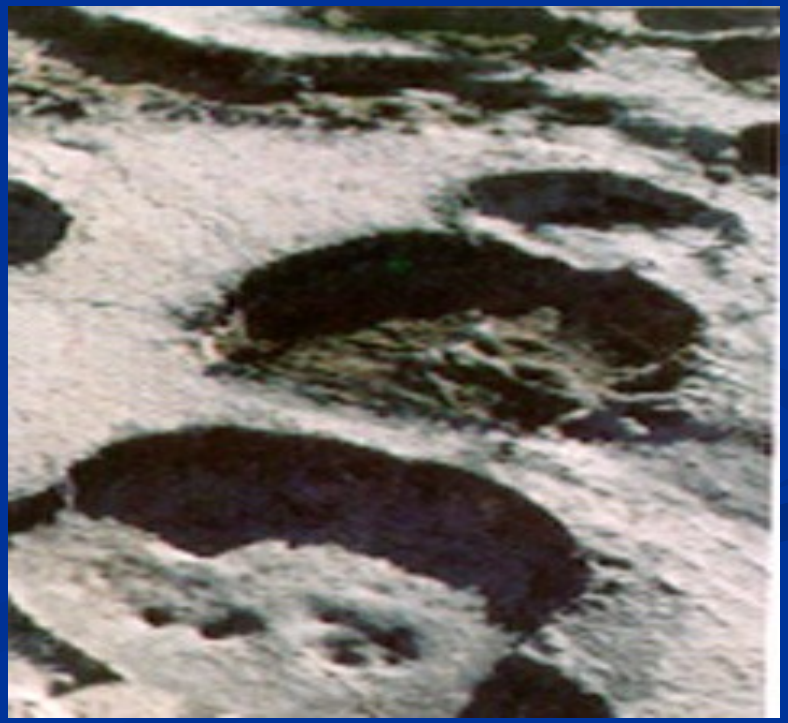

* vrtače

=kotanje skledaste ali lijakaste oblike, s premerom do 50m in globoke do 10m. Debelejša plast prsti na dnu vrtače je primerna za njive.

* kotliči

=vrtačam podobne kotanje v visokogorju, v katerih se nabira sneg. Ob taljenju se površje v kotanji hitreje znižuje ko

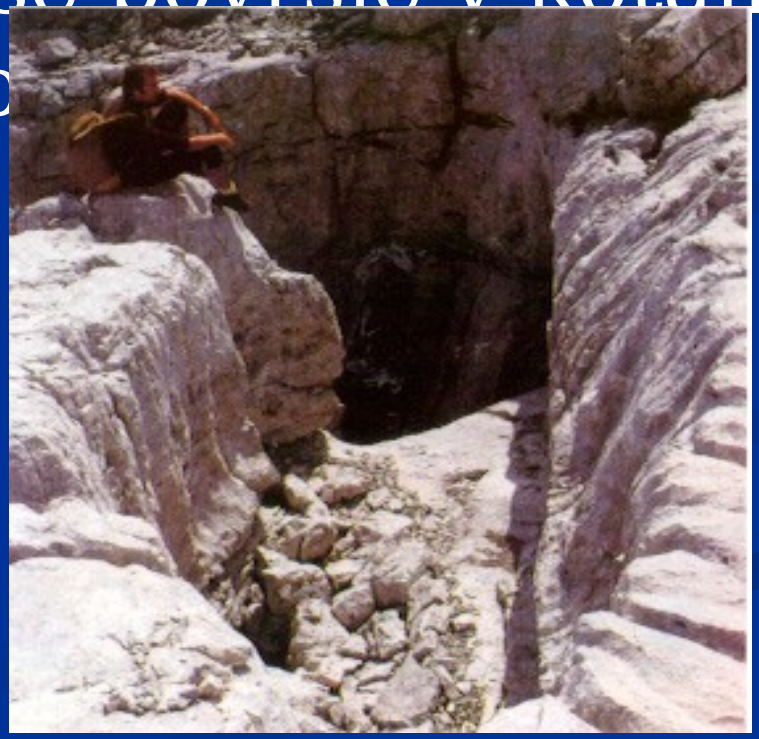

* uvala

=skledasta kotanja , večja od vrtače in manjša od kraškega polja , od katerega se razlikuje tudi po neravnem d razčlenjeno

* Koliševka ali udorna vrtača

=zaprta globel (globoka in široka do 200m), s prepadnimi pobočji, nastala z rušenjem jamskega stropa.

* Kraško polje

=največja kotanja na krasu, z ravnim dnom,strmim, sklenjenim obodom. Po njem ponavadi teče reka ponikalnica s kraškim izvirom in odtokom.

Fenomen med kraškimi polji je Cerkniško polje s presihajočim jezerom. Polje ojezeri ob večjem in dolgotrajnem deževju, ko se nanj steka večja količina vode, kot jo lahko ponikne.

* Kraško podolje

=uravnan, nižji svet med večjimi kraškimi masivi. V najnižjih delih lahko nastanejo kraška polja.

* Suha dolina

=dolinasta oblika brez površinskega vodnega toka, ki ponavadi nastane po umiku vode v kraške notranjost

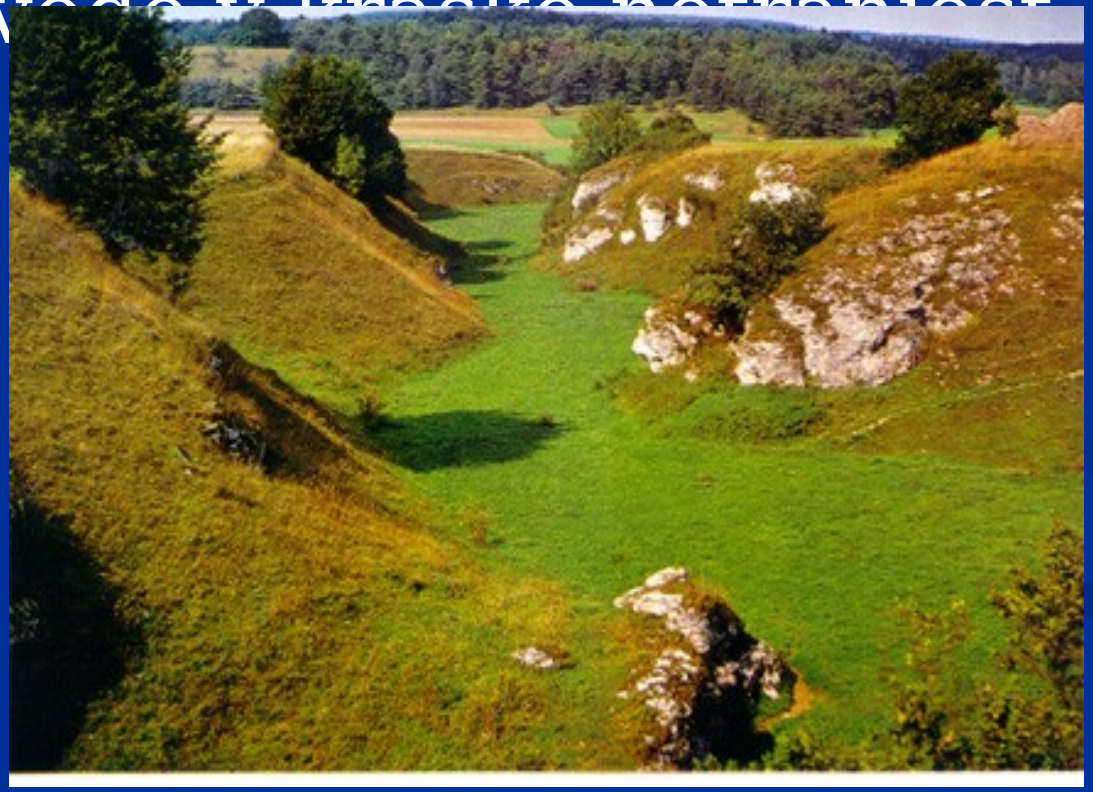

Podzemeljske kraške oblike

*brezno
*kraške jame
*kapniki

* brezno

=navpičen jašek v kraškem svetu, ki je praviloma bolj globok kot pa širok in se mu ne vidi dna.

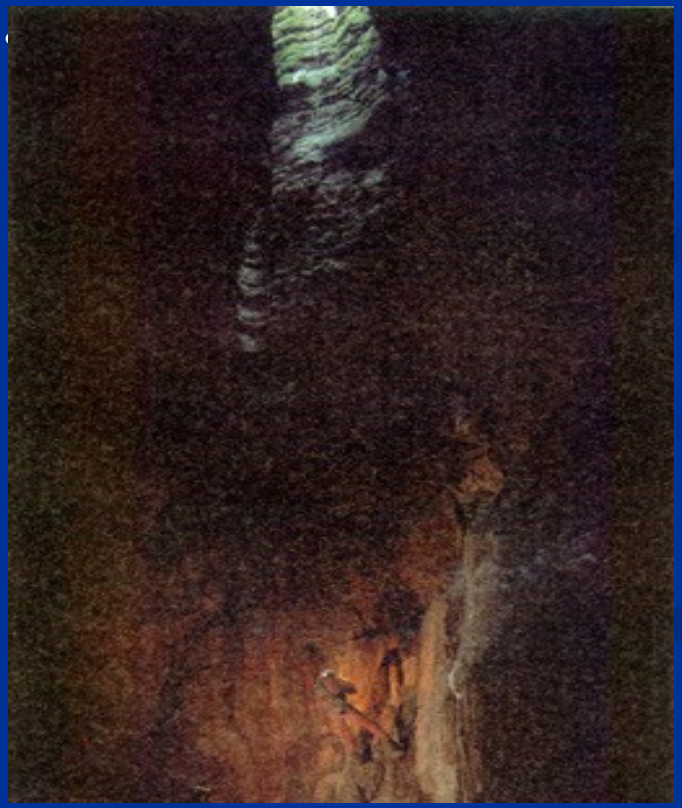

* Kraške jame

=nastanejo zaradi korozijske razširitve razpok v kamninah, največje pa so oblikovalee podzemeljske reke oz. ponikalnice. Lahko so suhe ali vodne (npr. Planinska jama), izvirne (Unica V Planinski jami) ali ponorne (Rak v jami Karlovica).

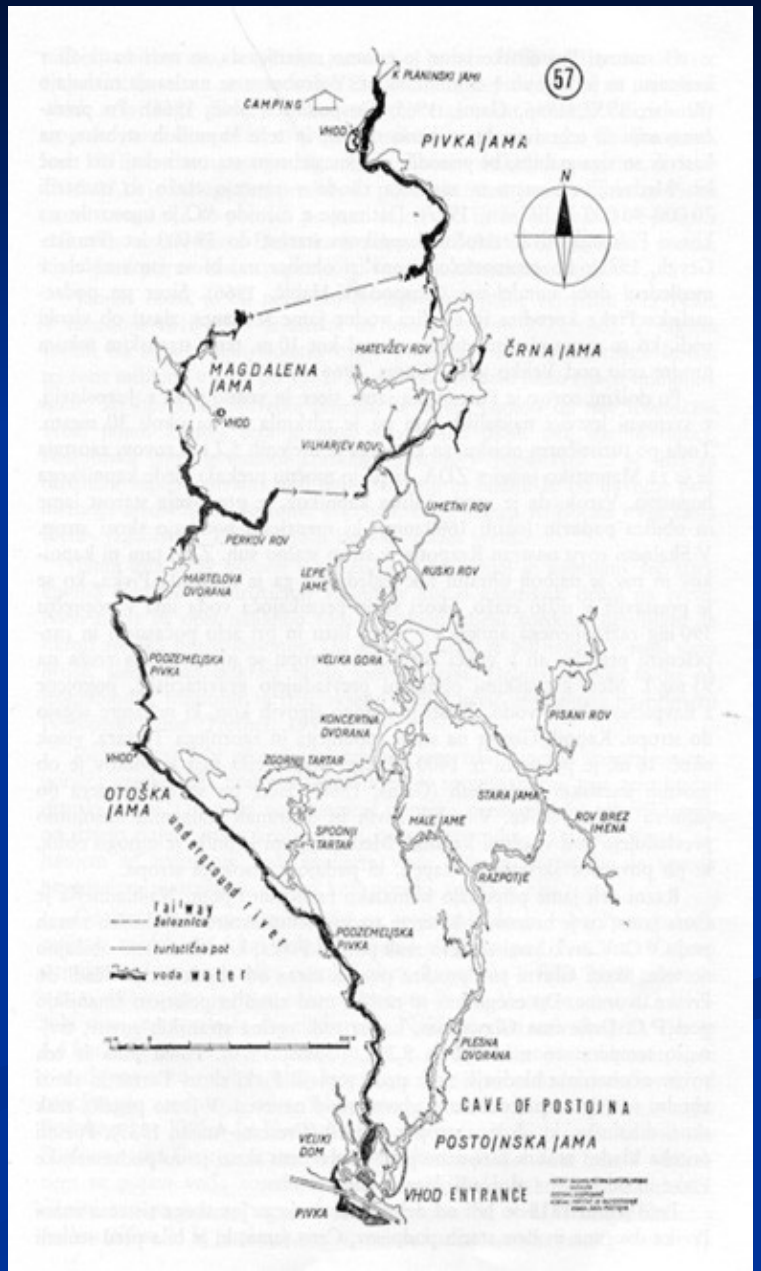
57
K PLANINSKI JAMI
CAMPING
VHOD
PIVKA JAMA
N
MATEVŽEV ROV
ČRNA JAMA
MAGDALENA JAMA
VHOD
VILHARJEV ROV
UMETNI ROV
PERKOV ROV
RUSKI ROV
MARTELOVA DVORANA
LEPE JAME
POZEMELJSKA PIVKA
VELIKA GORA
KONCERTNA DVORANA
PISANI ROV
VHOD
ZGORNJI TARTAR
OTOŠKA JAMA
STARA JAMA
MALE JAME
ROV BREZ IMENA
SPODNJI TARTAR
RAZPOTJE
underground river
railway
Železnica
turistična pot
voda water
POZEMELJSKA PIVKA
PLESNA DVORANA
CAVE OF POSTOJNA
POSTOJNSKA JAMA
VELIKI DOM
VHOD ENTRANCE
PIVKA

* kapniki

=so sigaste tvorbe, ki nastajajo v suhih kraških jamah.

Z uhajanjem CO2 iz kapljajoče vode se izloča kalcit oz. siga(kamnina,ki jo vidimo kot nekakšno prevleko na jamskih stenah).

Kapniške tvorbe so različnih oblik: stalagmiti (na tleh), stalaktiti (s stropa), stebri (po združitvi stalaktitov in stalagmitov), zavese,

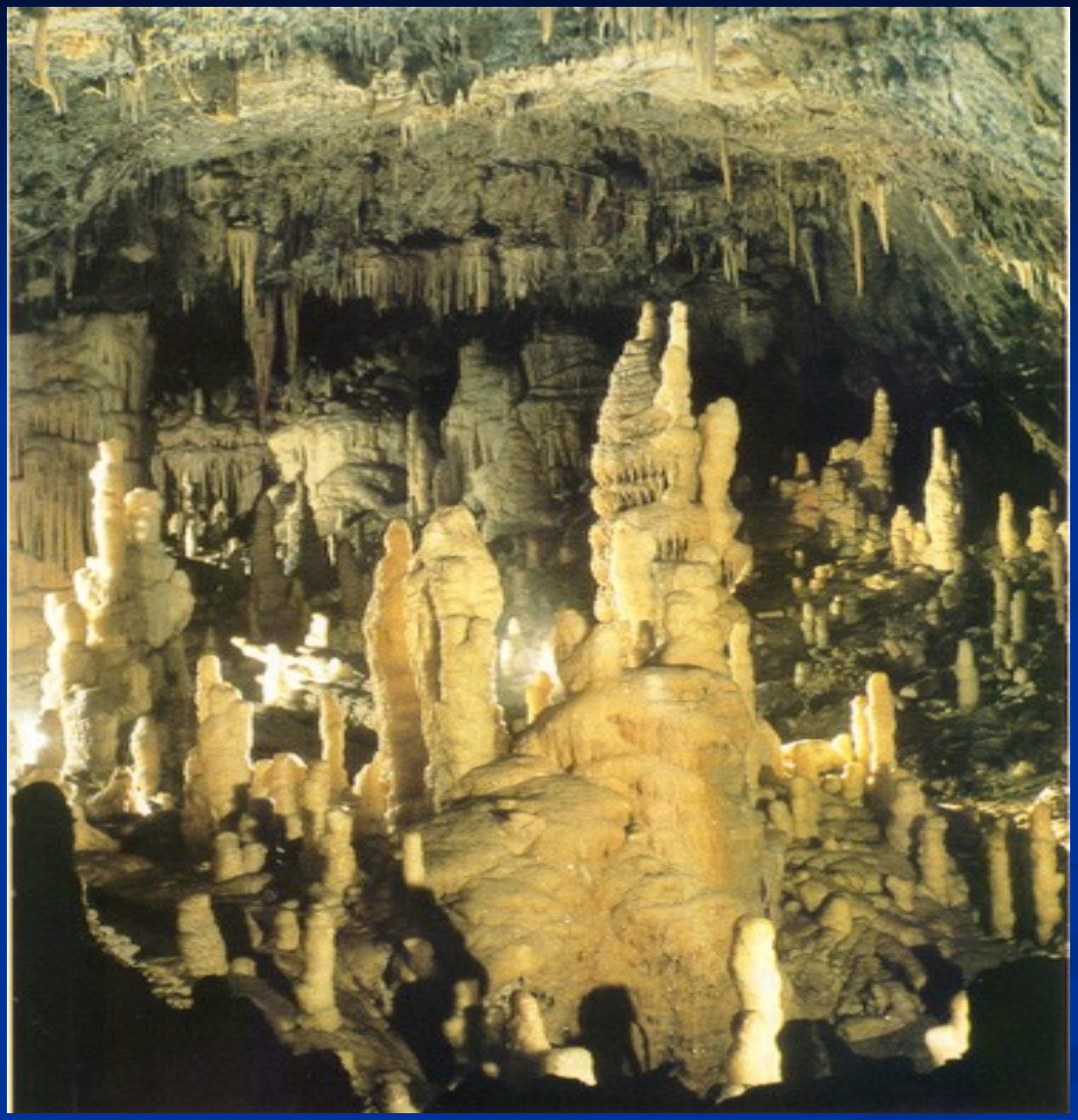

Vrste krasa

*popolni ali globoki kras
*visokogorski kras
*tropski ali stožčasti kras
*goli kras
*pokriti kras

* Popolni ali globoki kras

- zanj so značilne velike površinske in tudi podzemne kraške oblike, ki nastajajo v debelih skladih apnenca
- primer: notranjski, primorski kras v Sloveniji

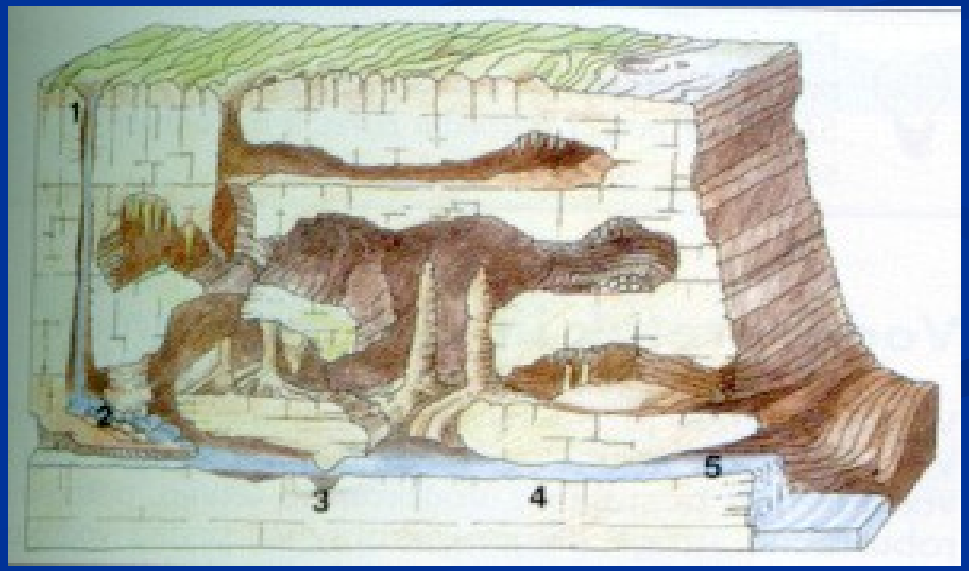

* Visokogorski kras

- nastaja v visokogorju nad zgornjo gozdno mejo. Zanj so značilni kotliči, žlebiči, škraplje,škavnice, lašti ali skalne plošče in visoke kraške planote ali podi razčlenjeni z na oblikami.

* Tropski ali stožčasti kras

- nastaja v vlažnem, toplem tropskem pod
Am
tipi

* Goli kras

- skalno površje je brez preperelinskega sloja

* Pokriti kras

- skalno površje je pokrito s prstjo in različnim rastlinstvom.

Kras z veliko in malo začetnico

- kras-tip površja z navedenimi značilnostmi
- Kras-slovenska pokrajina med Vipavsko dolino in Tržaškim zalivom.

Pomen krasa za človeka

- Kraško površje nikoli ni bilo posebej ugodno za človekovo poselitev.
- Možnosti za poljedelstvo so dokaj slabe.
- Na okoliških visokih kraški planotah so naši najlepši gozdovi-tam se je razvilo gozdarstvo.
- Planote privlačne za izletnike in planince.
- Kraške jame in drugi pojavi po vsem

viri

- http://www.s-gimsl.kr.edus.si/ro/geografija/kras2/ROkras.html
- Senegačnik,J.,Drobnjak,B.:Občа geografija,Ljubljana:Modrijan,2006
- Aljančič,M.:Kraški svet:sprehodi v naravo. Ljubljana,1988
- Skoberne,P.:Sto naravnih znamenitosti Slovenije.Ljubljana,1988

In to je to!